

20. maj SVETOVNI DAN ČEBEL

V okviru prizadevanj za zaščito čebel in čebelarstva ima pomembno mesto ozaveščanje javnosti o pomenu čebel in čebeljih pridelkov.

Zato **Čebelarstva zveza Slovenije**, ob podpori Republike Slovenije, Organizaciji združenih narodov (OZN) predlaga, da

20. maj postane
SVETOVNI DAN ČEBEL.

Pomen čebel za trajnostno kmetijstvo in zagotavljanje varnosti preskrbe s hrano v svetu

Čebele in ostali opraševalci so za življenje ljudi zelo pomembni. Od opraševanja je odvisna kar tretjina pridelane hrane na svetu in čebele imajo med opraševalci najpomembnejšo vlogo. Z opraševanjem rastlin čebele tako pripomorejo k uspešni kmetijski proizvodnji, ki zagotavlja varnost preskrbe s hrano, ter s svojimi visoko hranljivimi izdelki (med, matični mleček, cvetni prah, ...) tudi hranilno varnost prebivalstva.

Pomen čebel za okolje

Čebele imajo s svojim delovanjem pozitivne učinke na celoten ekosistem in na ohranjanje biotske raznovrstnosti v naravi. Biotska raznovrstnost je ključnega pomena za razvoj in ohranjanje človekovega neposrednega naravnega okolja in s tem človeštva samega. Zagotavlja hrano, kurivo, kisik, čisti vodo in zrak, stabilizira vreme in podnebje ter pomaga pri sposobnosti prilagajanja na spremembe, ustvarja in obnavlja rodovitnost prsti, razstruji in razgrajuje odpadke, oprašuje rastline, med njimi mnoge kmetijske pridelke, nadzoruje škodljivce in bolezni kmetijskih pridelkov, ohranja genske vire, ki so ključni za razvoj novih sort, zdravil in drugih proizvodov, omogoča kulturne in estetske koristi. Čebele so tudi dober bioindikator razmer v okolju. Preko opazovanja njihovega razvoja in zdravstvenega stanja lahko ugotovimo, kdaj se z okoljem nekaj dogaja in da je potrebno ukrepati. Če na ta opozorila ne reagiramo, so lahko kasnejše posledice še večje.

Ogroženost opraševalcev

V zadnjem obdobju so, predvsem na območjih z intenzivnim kmetijstvom, čebele vse bolj ogrožene. Njihov življenjski prostor se krči, razmere za njihovo življenje in razvoj pa so vse slabše. Medovitih površin je zaradi vse večjih monokultur in spremenjene ter intenzivnejše tehnologije pridelave travinja vse manj in še te nudijo čebelam potrebno hrano le v krajših obdobjih in zmanjšani pestrosti kot nekoč. Sled temu smo priča slabšemu razvoju čebeljih družin. K stanju svoje pridelave še nove čebelje bolezni in škodljivci, ki so posledica slabše odpornosti čebeljih družin, in globalizacija, ki podpira prenos škodljivcev na daljše razdalje.

20. maj – svetovni dan čebel

Predlagamo, da se svetovni dan čebel obeleži v mesecu maju, ki je na severni polobli mesec najbujnejšega razvoja čebel, ko se številčnost čebeljih družin poveča do te mere, da se družine rojijo, kar je njihov naravni način razmnoževanja. V tem obdobju so čebele najbolj številčne, potrebe po opravljanju pa največje. Na južni polobli pa je to jesenski čas, spravila čebeljih pridelkov in tako dnevi in tedni medu.

20. maj je dan, ko se je rodil Anton Janša (1734-1773), ki je poznan kot začetnik modernega čebelarstva in eden takratnih najboljših poznavalcev čebel. Bil je prvi učitelj modernega čebelarstva na svetu, saj ga je že cesarica Marija Terezija imenovala za stalnega učitelja čebelarstva na novi čebelarški šoli na Dunaju. Imenovanje je podprl tudi takratni svetovni čebelarški strokovnjak A. G. Schirach.

Janšev čebelnjak na Breznici, v občini Žirovnica

Njegov prispevek k začetku modernega čebelarstva je izrednega pomena. Zbran je v dveh knjigah: *Abhandlung vom Schwärmen der Bienen* in drugi *Vollständige Lehre von der Bienezucht*.

Slavo je dosegel še pred smrtjo leta 1773. Vsi državni učitelji čebelarstva so morali po letu 1775 čebelarstvo učiti po naukih Antona Janša.

Njegovo delo in življenje je opisano v mnogih čebelarških knjigah. Med njimi tudi v knjigi *The World History of Beekeeping and Honey Hunting* (Eva Craine, 1999).

Ali ste vedeli, da ...

- Da mora čebela za kilogram medu obiskati kar 4 milijone cvetov in preleteti štirikratno razdaljo okoli sveta.
- Čebele oprahujejo kar 170.000 vrst rastlin.
- Brez čebel ne bi bilo toliko različnih vrst sadja in zelenjave in tako lepih barv na travniku.
- Kranjska čebela (ali kranjska sivka) je avtohtona slovenska čebelja rasa in druga najbolj razširjena čebelja rasa na svetu.
- Čebelja družina je tako velika kot majhno mesto. V njej živi od 30.000 do 60.000 čebel.
- Čebelja matica je edina, ki leže jajčeca. Dnevno izleže tudi do 2.000 jajčec.

